

بسم الرحمن الرحيم

رهبری در سازمان از منظر نهج البلاغه

مؤلفین:

دکتر جواد تاجمیر ریاحی

مدرس دانشگاه و عضو پژوهشکده مدیریت دانشگاه اصفهان

دکتر علی صفری

عضو هیئت علمی دانشگاه اصفهان

دکتر نصرالله شاملی

عضو هیئت علمی دانشگاه اصفهان

سرشناسه	تاجمیر ریاحی، جواد، ۱۳۵۷ -
عنوان و نام پدیدآور	رهبری در سازمان از منظر نهج البلاغه / مولفین جواد تاجمیر ریاحی، علی صفری، نصرالله شاملی.
مشخصات نشر	اصفهان : جهاد دانشگاهی، واحد اصفهان، ۱۳۹۷.
مشخصات ظاهری	۲۱۴ ص.
شابک	978-600-318-223-3
وضعیت فهرست نویسی	فیا
یادداشت	کتابنامه.
موضوع	رهبری --- جنبه‌های مذهبی --- اسلام
موضوع	رفتار سازمانی --- ایران --- نمونه پژوهی
موضوع	مدیریت --- ایران --- نمونه پژوهی
شناسه افزوده	صفری، علی، (دکتر)، ۱۳۵۷ -
شناسه افزوده	شاملی، نصرالله، ۱۳۳۲ -
شناسه افزوده	جهاد دانشگاهی، واحد اصفهان
بندی کنگره	۱۳۹۷ ت ۹۴ ر / ۹۴۸۰۹ BP۲۸
رده بندی دیویی	۹۵۱۵/۲۹۷
شماره کتابخانه ملی	۵۱۸۲۸۲۱

نشانی: تهران - میدان آزادی - جنب درب شمالی دانشگاه اصفهان
 تلفن: ۰۳۱-۳۶۶۸۰۰۲۱
www.jaha-bookshop.ir

- نام کتاب: رهبری در سازمان از منظر نهج البلاغه
- مؤلفان: دکتر جواد تاجمیر؛ علی - دکتر علی صفری - دکتر نصرالله شاملی
- ناظر فنی: علیرضا جنت
- طرح جلد و صفحه آرایی: محمد علی بریمانی
- مدیر تولید: مرکز خدمات چاپ و نشر فیروزه
- چاپخانه: نگار اصفهان
- نوبت چاپ: اول ۱۳۹۷
- تیراژ: ۳۰۰ نسخه
- قیمت: ۲۳۰۰۰ تومان

مراکز پخش:

اصفهان:

(۱) انتشارات جهاد دانشگاهی واحد اصفهان ۰۳۱-۳۶۶۸۰۰۶۲

(۲) علم گستر سیاهان ۰۳۱-۳۳۲۱۹۹۹۷

(۳) کتاب کیمیا- میدان شهدا- خیابان کاوه ۰۳۱-۳۳۴۸۰۲۸۵

تهران:

(۱) انتشارات جهاد دانشگاهی (دفتر مرکزی) ۰۲۱-۶۶۲۸۷۳۲۶

(۲) کتابیران: ۰۲۱-۶۶۵۶۶۵۰۹-۱۸

(۳) دانشیران: ۰۲۱-۶۶۴۰۰۷۲۲۰

این اثر مشمول قانون حمایت از مؤلفان و مصنفان و هنرمندان مصوب ۱۳۴۷ است.

هر کس تمام و یا قسمتی از این اثر را بدون مؤلفان، ناشر پخش و یا عرضه شود مورد پیگرد قانونی قرار خواهد گرفت.

پیش گفتار

این پژوهش با هدف طراحی الگوی رهبری سازمانی بر مبنای نظام ارزشی اسلام با استفاده از آموزه‌های نهج البلاغه انجام شده است. برای این اساس روش پژوهش حاضر از نوع ترکیبی و روش‌های تحلیل مضمون و دیمتل می‌باشد. ابتدا متن نهج البلاغه اعم از نامه‌ها، خطبه‌ها و حکمت‌ها از منظر مفاهیم مرتبط با رهبری مورد بررسی قرار گرفته ۵۲۵ مضمون اولیه استخراج گردید. سپس با استفاده از تلخیص و مقوله بندی به روش کدگذاری با تأکید بر مفاهیم مشترک ۷۹ مضمون پایه تحت عنوان شاخص شناسایی شد. در ادامه با افزایش محدوده دسته‌بندی ۱۰ مضمون سازمان دهنده تحت عنوان مؤلفه و نهایتاً با تکرار آن ۳ مضمون فراگیر به عنوان ابعاد رهبری سازمانی شامل ابعاد اعتقادی، اخلاقی و رفتاری شناسایی و تبیین گردید. شایان ذکر است جهت تلخیص شاخص‌ها و استخراج مؤلفه‌ها و همچنین تلخیص مؤلفه‌ها و استخراج ابعاد به روش دلفی طی دو مرحله و با تکنیک نمونه-گیری گلوله برفی با استفاده از نظرات ۲۵ نفر صاحب نظران مدیریت اسلامی و سازمان‌ها نسبت به سازمانی سازی و تناسب و دسته‌بندی مذکور، اقدام لازم صورت گرفت. میزان

موافقت صاحب نظران در خصوص ارتباط شاخص‌ها با رهبری سازمانی با توجه به پرسشنامه‌های توزیع شده در مرحله دوم دلفی بر مبنای میانگین وزنی حدود ۸۷ درصد با انحراف معیار ۰/۶ و میزان موافقت ایشان در خصوص تلخیص شاخص‌ها در قالب مؤلفه‌ها حدود ۹۱ درصد با انحراف معیار ۰/۵ و در نهایت میزان موافقت صاحب نظران در خصوص تلخیص مؤلفه‌ها در قالب ابعاد حدود ۹۵ درصد با انحراف معیار ۰/۴۷ محاسبه شده است. در ادامه جهت رتبه‌بندی و یافتن ارتباط علی و معلولی ابعاد استخراج شده از طریق پرسشنامه و مصاحبه با ۲۰ نفر از صاحب نظران مدیریت اسلامی و سازمان‌ها از روش دیمتل استفاده شده که طبق یافته‌های پژوهش بعد اعتقادی را می‌توان به عنوان متغیر علی در نظر گرفت چراکه بیشترین تأثیرگذاری را بر ابعاد اخلاقی و رفتاری دارد. سپس با استفاده از مدل اندازه گیری، نیکویی برازش هر یک از مدل‌های ابعاد اعتقادی، اخلاقی، رفتاری و مدل اصلی به صورت جداگانه، امتایسه مقدار شاخص در الگوی مورد نظر با مقدار استاندارد شاخص نشان داده شد. در ادامه میزان حاکمیت الگوی طراحی شده و مقایسه آن با وضعیت مطلوب در جامعه آماری ۲۶۰۰ نفری گروه صنایع گیتی پسند مورد بررسی قرار گرفت. پرسشنامه‌های پژوهش به روش نمونه گیری طبقه‌ای در میان ۴۲۰ نفر از کارکنان، مدیران عملیاتی و میانی جامعه آماری توزیع گردید. برای ۳ سطح مدیران جامعه آماری روایی محتوای پرسشنامه‌ها بر اساس شاخص‌های CVI و CVR بالاتر از ۰/۸۵ و پایایی پرسشنامه‌ها به روش ضریب آلفای کرونباخ بالاتر از ۰/۴ به دست آمد. این مقایسه نشان داد که میزان مؤلفه‌ها و ابعاد رهبری سازمانی در سطح مدیران عملیاتی و مدیران میانی مشابه یکدیگر و به طور متوسط حدود ۲۰ درصد کمتر از امتیاز ارزیابی مدیر ارشد سازمان بوده است.

این کتاب مستخرج از رساله دکتری رشته مدیریت بازرگانی، گرایش رفتار سازمانی و مدیریت منابع انسانی در دانشگاه اصفهان است.

شایان ذکر است صرفاً با خواندن این کتاب افراد رهبر نخواهند شد بلکه با عمل کردن خالصانه به آن دانش و مهارت رهبری خوانندگان محترم افزایش خواهد یافت.

همچنین نویسندگان این اثر بر خود واجب می‌دانند از همه استادان، علما و عزیزانی که در تهیه و تدوین این پژوهش نقش ارزنده‌ای داشته‌اند، به خصوص آقایان دکتر سید محسن علامه، دکتر علی شائمی، دکتر علی کاظمی، دکتر علی نقی امیری، دکتر حسن زارعی

متین، دکتر محمد باقر کجباف و آقای حمزه مصیب زاده نهایت سپاس و قدردانی را داشته باشند.

همچنین تشکر ویژه از کارآفرین نمونه جناب آقای مهندس مصطفی وعیدی، بنیانگذار گروه صنایع گیتی پسند که با تلاش و کوشش مثال زدنی بستری ماندگار برای تولید و اشتغال فراهم نموده در انجام این پژوهش در جامعه آماری نهایت همراهی را نشان داده اند. امید است این اثر مورد رضایت حضرت حق قرار گرفته و عنایت مولای متقیان حضرت علی (ع) را به همراه داشته باشد و زمینه‌ای برای بهره‌گیری از مفاهیم ارزشمند کتاب شریف نهج‌البلاغه و استفاده کاربردی آن در سازمان‌ها را فراهم سازد.

دکتر جواد تاجمیر ریاحی

دانشگاه و عضو پژوهشکده مدیریت دانشگاه اصفهان

Javad.tajmiriahi@gmail.com

دکتر علی صفری

دانشگاه علمی اصفهان

A.safari@ase.ui.ac.ir

دکتر سرالیه شاملی

عضو هیئت علمی دانشگاه اصفهان

shahel@fhn.u.ac.ir

فهرست مطالب

پیش گفتار.....	۵
فصل ۱: کلیات پژوهش	۱۱
مقدمه.....	۱۱
۱-۱- شرح و بیان مسئله پژوهشی.....	۱۲
۱-۲- اهمیت و ضرورت پژوهش.....	۱۵
۱-۳- اهداف پژوهش.....	۱۷
۱-۴- سؤال‌های پژوهش.....	۱۸
۱-۵- کاربرد نتایج پژوهش.....	۱۸
۱-۶- قلمرو پژوهش.....	۱۸
۱-۷- خلاصه روش پژوهش.....	۱۹
۱-۸- تعاریف واژه‌ها.....	۲۰
فصل ۲: مروری بر مبانی نظری و پیشینه پژوهش	۲۱
مقدمه.....	۲۱
۲-۱- مفهوم رهبری.....	۲۲
۲-۲- نظریه‌های مرجع مطالعات سازمان و مدیریت مرتبط با رهبری سازمانی.....	۲۴
۲-۴- ریشه‌های رهبری در منابع اسلامی.....	۴۸
واژه‌شناسی و معناشناسی «رهبری» و «رهبر» در منابع اسلامی.....	۴۸
۲-۵- ضرورت وجود رهبری از منظر اسلام.....	۵۷
۲-۶- روش و مصادیق تبیین مفهوم رهبری سازمانی در نهج‌البلاغه.....	۵۹

۶۱.....	جمع‌بندی فصل دوم.....
۶۳.....	فصل ۳: روش شناسی پژوهش.....
۶۳.....	مقدمه.....
۶۴.....	۱-۳- رویکرد پژوهش.....
۶۴.....	۲-۳- استراتژی پژوهش.....
۶۴.....	۳-۳- روش شناسی پژوهش.....
۶۴.....	۴-۳- روش پژوهش.....
۶۵.....	۵-۳- جامعه آماری.....
۶۶.....	۶-۳- نمونه آماری.....
۶۶.....	۷-۳- روش طرح نمونه‌گیری.....
۶۶.....	۸-۳- حجم نمونه و روش محاسبه.....
۶۷.....	۹-۳- روش گردآوری اطلاعات.....
۶۷.....	۱۰-۳- ابزار گردآوری اطلاعات.....
۶۸.....	۱۱-۳- روایی.....
۶۹.....	۱۲-۳- پایایی.....
۶۹.....	۱۳-۳- ابزار تجزیه و تحلیل.....
۷۰.....	۱۴-۳- روشهای تجزیه و تحلیل.....
۷۱.....	۱۵-۳- مراحل اجرایی پژوهش.....
۷۳.....	فصل ۴: تجزیه و تحلیل داده‌ها.....
۷۳.....	مقدمه.....
۷۴.....	۱-۴- تجزیه و تحلیل داده‌های کیفی.....
۱۱۹.....	۲-۴- تجزیه و تحلیل ارتباط بین ابعاد با تکنیک دیمتل.....
۱۲۱.....	۳-۴- مدل اندازه‌گیری ابعاد و برازش مدل کلی پژوهش.....
۱۲۵.....	۲-۳-۴- برازش مدل کلی پژوهش.....
۱۲۷.....	۳-۴- مدل معادلات ساختاری تأثیر بعد اعتقادی بر بعد رفتاری.....
۱۲۸.....	۴-۴- مدل معادلات ساختاری تأثیر بعد اخلاقی بر بعد رفتاری.....
۱۳۱.....	۵-۴- مدل معادلات ساختاری تأثیر بعد اعتقادی بر بعد اخلاقی و بالعکس.....
۱۳۲.....	۴-۴- مقایسه وضع موجود در جامعه هدف با وضع مطلوب از منظر الگوی استخراج شده.....
۱۵۲.....	جمع‌بندی.....
۱۵۳.....	فصل ۵: نتیجه‌گیری و پیشنهادها.....
۱۵۳.....	مقدمه.....
۱۵۳.....	۱-۵- خلاصه پژوهش.....
۱۵۵.....	۲-۵- یافته‌های پژوهش.....

۱۷۸.....	۳-۵- نتیجه‌گیری و پیشنادهای پژوهش
۱۸۶.....	۴-۵- محدودیت‌های پژوهش
۱۸۷.....	۵-۵- پیشنهادهایی برای پژوهش‌های آینده
۱۸۹.....	منابع و مأخذ
۱۹۴.....	پیوست‌ها
۱۹۴.....	پرسشنامه اول: پرسشنامه سنجش میزان تناسب مضامین استنباط شده از رفرنس‌ها با متن
۱۹۵.....	پرسشنامه دوم: پرسشنامه سنجش میزان تناسب مضامین مشترک اولیه با مضامین اولیه
۱۹۶.....	پرسشنامه سوم: پرسشنامه دلفی (دور دوم)
۲۰۴.....	پرسشنامه چهارم: پرسشنامه شناسایی الگوی روابط علی میان ابعاد رهبری سازمانی
۲۰۵.....	پرسشنامه پنجم: پرسشنامه CVI و CVR
۲۱۲.....	پرسشنامه ششم: پرسشنامه ارزیابی شاخص‌های وضعیت موجود رهبری سازمانی

www.ketab.ir